

HAJDÚ Ildikó

Kiállítások láncolata: a miskolci Téli Tárlat

Miskolc városának képzőművészeti élete a második világháború után új lendületet vett. Művészek sora választotta az egyetemi, főiskolai képzés elvégzése után a várost, amely vonzotta és lehetőséget biztosított mindazoknak, akik itt születtek vagy épp az ország más pontjairól érkezve új helyet, új művészeti közösséget és lehetőségeket kerestek. Az Alkotóházban újjáéledő művésztelep és Grafikai Műhely erős közösségteremtő feladatot vállalt magára az 1950-es évektől, amelyet tovább erősített az 1960-as évek elején megalakuló Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége és annak erőteljes kulturális és művészeti szervező tevékenysége.

Az 1950-es évek a változás időszaka a helyi művészetben. Erre az évtizedre az országban a háború utáni, rövid ideig tartó fejlődés, rendeződés időszaka után 1948-tól, a szocialista politikai berendezkedés által irányított művészetpolitika mentén, átalakulás indul meg. Hátterbe szorul a nonfiguratív művészet, amellyel szemben a kritikai realizmusból, nagybányai festészetből és posztimpreszionizmusból táplálkozó művészeti törekvések válnak elfogadottá. A természetes formákból, naturalizmusból kiinduló művészet-szemléletet a közérthetőség vezérelte, amely elutasította az absztrakt és szürrealizmusban gyökerező képzőművészeti alkotásokat. E szemlélet egyaránt érvényesült a festészetben és a grafikában, amely csak az 1957-ben Budapesten rendezett Tavasz Tárlattal enyhült.

Miskolcon a képzőművészet a nagybányai alapokon nyugvó, második világháború előtti művészeti szemlélet folytatásából nőtte ki magát, amelyet mindinkább az ekkor pályájuk elején járó fiatal művészek törekvései váltottak fel. Megújult a művészi formanyelv, s vele párhuzamosan a kifejezési technikákban is átalakulás ment végbe. A korábban elsődleges szerepet játszó festészet helyét mindinkább a grafikában rejlő lehetőségek vették át. A város képzőművészetében meghatározó szerepre tett szert a sokszorosított grafika, amelynek megjelenésében, majd fejlődésében fontos része volt Feledy Gyulának, Miskolc egyik jelentős képzőművészeinek. Mindaz, amit a Krakkói Képzőművészeti Akadémián tanult, illetve külföldön látott sokszorosított grafikai és a grafikai biennálék megismerésével, olyan ismereteket, olyan újszerű látásmódot hozott magával és honosított meg, amely egy évtizeden belül az egyik legjelentősebb helyszínné tette Miskolcot és az Alkotóházat a képzőművészet ezen területén.

Az 1950-es évek közepére érett meg a helyzet a város művészetének átalakulására, amely egybeesett egy fiatal, lelkes és új utakat kereső művészgeneráció megjelenésével. Ennek első lépéseként indult útjára 1955-ben a Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállítás, amely egyedülálló és sikeres kezdeményezésként működött hosszú időn át. Jelentőségét az adta, hogy az egyik legelső országos vidéki kiállítás-sorozatként jött létre. 1960-ig évente rendezték meg, ezt követően kialakult kétévenkénti ritmusa.

A város jelentős képzőművészei mellett országosan ismert művészek sora is kiállított: a Szabadiskola révén a várossal szoros kapcsolatban álló Benkhardt Ágost és Burghardt Rezső, az Európai Iskola számos alapító tagja, így Barcsay Jenő, Bán Béla, Martyn Ferenc, Márfy Ödön, valamint Czöbel Béla, Csók István, Ék Sándor, Konecsni György, Szőnyi István. Helyüket a későbbiekben mindinkább a helyi, illetve a várossal mind szorosabb kapcsolatba kerülő művészek vették át.

Életképek, csendéletek, portrék sora vonult fel a kiállításokon. Mindvégig állandó jellemzője maradt a rendezvénynek, akárcsak a korszak politikai berendezkedése révén előtérbe kerülő, a szocializmus legfontosabb területeit feldolgozó életképek. Hasonlóképp eltolódás figyelhető meg a grafika irányába is, ahol azonban már feltűnnek az első szabadabb témaválasztással megfogalmazott alkotások is, az 1960-as években.

Hasonló jellegű országos kezdeményezés kevés volt még az országban az 1950-es években. Az első Tárlatot Hódmezővásárhelyen nyitották 1954-ben, ahova a városhoz kötődő művészeket hívtak meg, majd ezt követte a Nyíregyházi Őszi Tárlat 1955-ben, a Múcsarnokban a Tavaszi Tárlat 1957-től. Közös jellemzőjük már ekkor körvonalazódott, regionális és helyi kapcsolatokkal rendelkező, a településeken élő vagy onnan elszármazott művészek számára hirdették meg elsődlegesen, amelyet hol szabad, hol meghívásos alapon országosan kiterjesztettek. Az 1960-as években újabb városok, múzeumok követték, meghirdetve saját tárlataikat, szezonálisan, különböző évszakokban.¹ Ez az országos tendencia a korszak nemcsak átalakuló, hanem fejlődő, erősödő művészeti törekvéseit tükrözi. Az ekkorra megerősödő művészeti szervezetek, illetve múzeumok, galériák számára olyan lehetőségek nyíltak meg, amelyek nyomán megindulhatott a kortárs művészet számára rendszeresen teret biztosító kiállítási helyek alapítása. A helyi, kisebb-nagyobb kiállítások így egy országos láncolatba fűződve erősítették egymást.

A művészeti élet dinamikus erősödését Miskolcon ugyanakkor nemcsak ezen első országos kiállítás-sorozat mutatja. Ebben az évben az Alkotóház Grafikai Műhelye is tovább fejlődött: a grafikai sokszorosító gépek beszerzése új utakat nyitott meg a művészek előtt. Ez a folyamat találkozott Feledy Gyula külföldről hozott tapasztalataival s a hazai, főleg fiatalabb korosztályhoz tartozó művészek azon törekvésével, hogy az addig kevesebb figyelemben részesült, de nagyobb szabadságot biztosító technikában kifejezhessék gondolataikat, s olyan új irányokat is kipróbálhassanak, amelyet a sokkal kötöttebb és nagyobb ellenőrzés alatt tartott festészet, vagy szobrászat nem tehetett meg. A sokszorosító grafika révén képes volt a város művészete nemcsak a műfaji megújulásra, hanem országos elismertség megszerzésére is. Ebben az évtizedben a város művészete a sokszorosított grafika lehetőségein át olyan alapokat tudott letenni az ország képzőművészetében, amelynek révén a művészetnek ez a területe a következő két évtizedben „a legelőremutatóbb művészeti ágának számított.”²²

A technikának ugyanakkor nem voltak előzményei Miskolcon, s országosan is csak ekkor kezdett valójában helyet találni magának a műfajok sorában. Mondhatjuk azt, hogy ennek köszönhetően Feledy és fiatal kortársai a városban élő idősebb művészekkel együtt olyan közösséggé szerveződtek, amely hosszú évtizedekre irányt mutatott a művészeti élet fejlődésének. Olyan erőként hatott a sokszorosító prés megjelenése a város képzőművészeti életére, amely alól szinte egyetlen művész sem tudta kivonni magát, s gyakran még a festők is rézkarcok, litográfiák sorát készítették, ahogy az idősebbek közül Csabai Kálmán, a fiatalabbak közül Mazsaroff Miklós, Lukovszky László vagy Papp László. S nemcsak az itt élő festők, grafikusok kapcsolódtak be a munkába. A Képzőművészeti Főiskolán kívül egyedül Miskolcon lehetett sokszorosított grafikát készíteni. Művészek sorát vonzotta a városba még a fővárosból

is, amelyre így emlékezett vissza Feledy Gyula: *„részem volt [abban] hogy mindenekelőtt állandó vendége lett [a grafikai műhelynek] Kondor Béla, akivel a főiskolán, mint növendékemmel találkoztam és ismertem meg, mint 'nálam messze jelentősebb művészt'. De hát vonzaskörömbé került Csobány, Reich Károly, Kass János, akik szintén gyakori vendégekké váltak, és az ő utódaik is, mint például Pásztor Gábor, Rékassy Csaba generációja. Innen startolt Lenkey Zoltán, majd jött vissza, akárcsak Tóth Imre. Az itt levők közül hál Istennek még köztünk van Seres János is, akinek szintén nagyon jelentős szerepe volt mind a szervezésben, mind a helyi művészi élet vagy szellem megteremtésében. Aztán voltak ide került pályatársak, akik ide érkeztek, vagy innen származtak. Ilyen volt Cs. Nagy András vagy Vati József, aki aztán visszaszármazott. Mindannyian alakítói voltak ennek a mai miskolci művészeti légtörnek.”*³

Mindezek eredményeként országosan ismertté vált az itt szerveződő művésztelép és grafikai műhely, s lassan kiforrtta magát az igény is: európai szintű kiállítás-sorozaton mutatni be az ország elismert grafikusainak a sokszorosító grafika terén elért legújabb eredményeit. Olyan seregszemlét szervezni, amellyel Miskolc a grafika fővárosa lesz. Ekkorra, ahogy az idővel minden, évente megrendezett tárlatnál megfigyelhető, szemléletváltásra volt szükség az Országos Képzőművészeti Kiállítás szervezésében. A gazdag műfaji, technikai változatosságból adódóan jelentkezett az igény diverzifikáltabb kiállítás-sorozatok létrehozására, egyes speciális területek kiemelésére. A kiállításokon rendszeresen szereplő helyi művészekben az 1960-as évek elejére érett meg az a gondolat, hogy annak koncepcióját továbbgondolva új irányt jelöljenek ki: *„Elhatározásunknál abból a megfontolásból indultunk ki, hogy a magyar képzőművészetben a sokszorosító grafikai eljárások (fametszés, kőrajz, rézkarc) részint nem rendelkeznek olyan gazdag hagyományokkal, mint a festészet, másrészt, hogy e sokárnyalutú, gazdag kifejezési lehetőségű műfaj számára eddig nem volt nagyobb szabású, rendszeresen megrendezett országos kiállítás. Célunk tehát az, hogy a magyar grafika fejlődését a kiállítások rendszeres megrendezésével serkentsük, s annak eredményeit lemérhetővé tegyük.”* – írta Vati József 1960-ban.⁴ E tervet realizálták az 1961-ben induló Miskolci Országos Grafikai Biennáléban, amelyvel olyan alapokat raktak le helyi művészek és a művészet iránt elkötelezett szakemberek, amelyek Miskolcot és a magyar grafika történetében meghatározó szerepet vállaló Miskolci Galériát a mai napig hirdetik.

Ezzel párhuzamosan a Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállítást és a Miskolci Országos Grafikai Biennálét váltakozva, két évente rendezték meg. Ugyanez a folyamat játszódott le 1962-ben Szegeden is, ahol a nyári tárlat az ekkor induló Táblaképfestészeti Biennálé megalapításával szintén erre a rendszerre állt át.

Miskolc városa és kulturális élete az 1960-as években tovább erősödött, amellyel párhuzamosan a művészetben is újabb és újabb változások vették kezdetüket. Ez az évtized hozza meg a kor művészei számára az első állandó kiállítóhely megalapítását. Hosszú utat bejárva, végül 1967-ben Miskolcon megalapítja a városi tanács a budapesti Műcsarnok mintájára a Miskolci Kiállítási Csarnokot, a később Miskolci Galéria néven ismertté váló intézményt. A művészek számára ezáltal megteremtődött a rendszeres bemutatkozás lehetősége. De nemcsak az új kiállítási csarnok jelenti a fejlődést. A következő évek úgyszintén ösztönzői a város kulturális életének. A Galéria megalapítását követően 1969-ben alakult a Miskolci Képtár, amely a város által vásárolt képzőművészeti anyagot mutatta be a látogatók számára. Olyan gyűjteményt tekinthettek meg az érdeklődők, amely a második világháború óta rendezett kiállításokon bemutatkozó művészek munkáiból alakult.

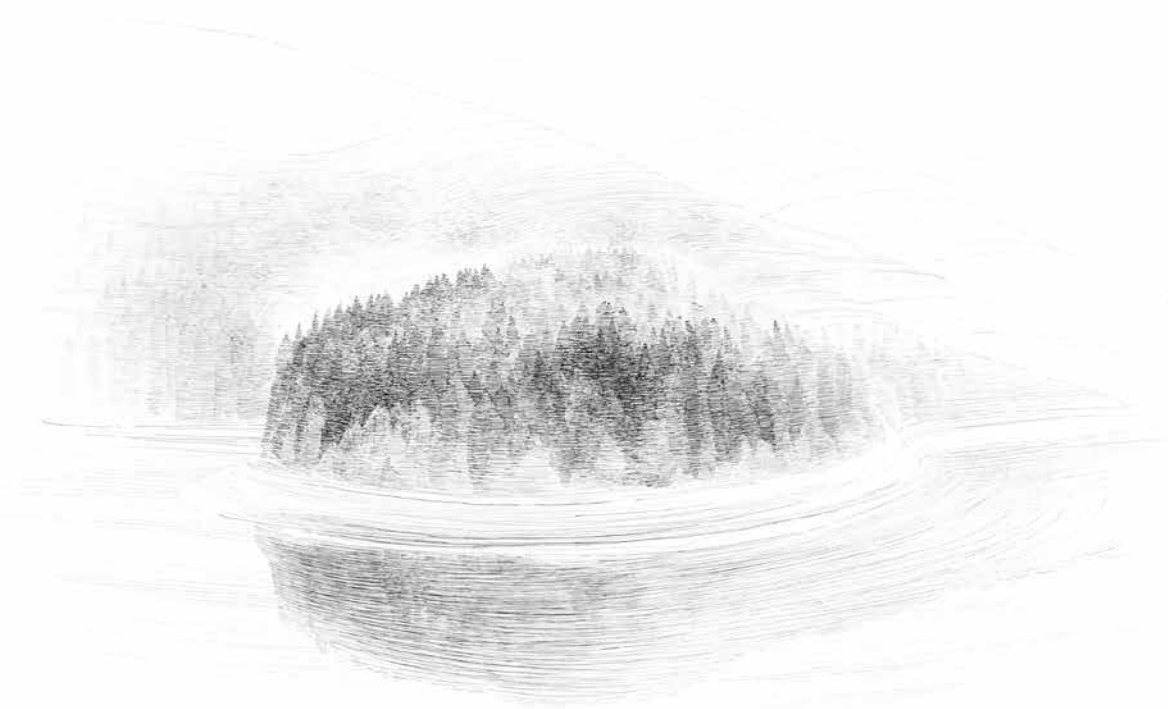
S az intézményi fejlődések mellett a képzőművészet is tovább erősödött. Először 1969-ben az Észak-Magyarországon dolgozó művészek egyedi grafikáinak bemutatására megala-

kult a Rajzok című kiállítás-sorozat, majd 1970-ben újtára indult az ekkor már országosan számos városban megrendezésre kerülő, szezonálisan szervezett regionális kiállítás-sorozat, a Téli Tárlat, a korábbi Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállítás folytatásaként. E két sorozat egymást váltogatta a nyári és téli hónapokban, a kétévenként megrendezett Biennáléval váltakozva.

A Téli Tárlat a korábbi Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállításához képest azonban átalakult. Ahogy a művészeti súlypont mindinkább a grafikára tevődött át, úgy csökkent a Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállításon megjelenő, országosan ismert művészek száma, illetve nyertek mind nagyobb teret a grafikusok. A tíz alkalommal megrendezett Országos Képzőművészeti Kiállítás-sorozat végére így átalakult a résztvevők köre és kialakult a művészeknek egy olyan csoportja, akik szorosabb kapcsolatban álltak a várossal.

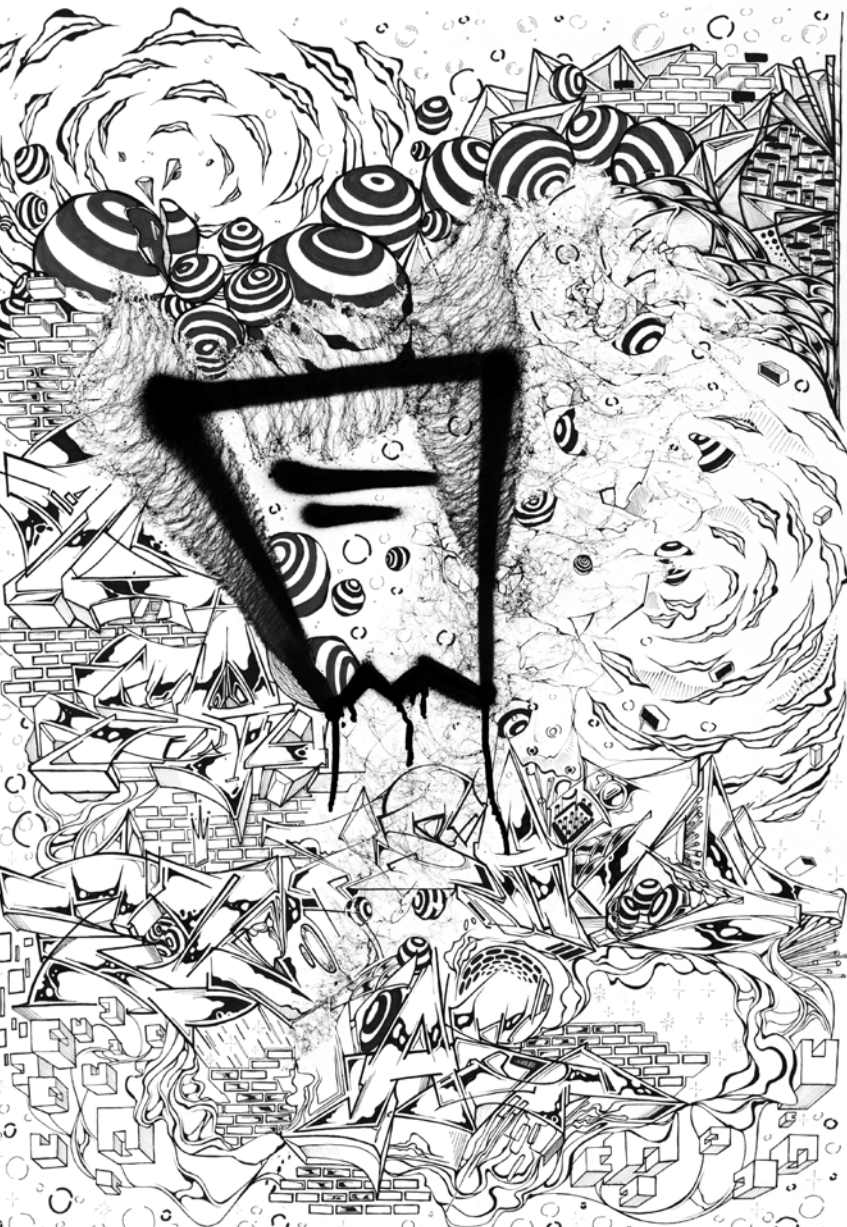
Talán ebből is adódott, hogy a szervezők változtatásra, újításra törekedtek, s ennek első lépéseként a résztvevők körét a terület tagjaira korlátozták, s országosan csak a kortárs magyar képzőművészet legjellegzetesebb és legjelentősebb törekvéseit képviselő meghívott művészek mutatták be munkáikat.⁵ Ezzel egy új kiállítási formát valósítottak meg.⁶ Bár az országos jelleg, amelynek értelmében addig bárki beadhatott és jelentkezhetett megszűnt, de a meghívott művészek sorában továbbra is helyet kaptak azok, akik állandó kapcsolatban álltak a helyi művészettel és a város képzőművészeti életével. A Téli Tárlat országos jellege leszűkült

Horváth Kinga: Létezés III.

a szervezők által meghívott körülbelül 30 képzőművészre, amely ízelítőt adott a magyar képzőművészeti élet aktuális törekvéseiből, művészeti irányzataiból.⁷ S bár az első kiállításon még ott volt a korábbi sorozatok során gyakran megjelenő Bálint Endre, Bernáth Aurél, Domanovszky Endre, Kokas Ignác, Kmetty János, Martyn Ferenc, de ez volt az utolsó alkalom, hogy az egyetemes művészi áramlathoz szorosabb szállal kötődő művészek is kiállítottak. Helyükre olyan alkotók léptek az 1970-es években, 1980-as évek elején, mint Almássy Aladár, Banga Ferenc, Bálványos Huba, Swierkiewitz Róbert, Szabados Árpád, Püspöky István, vagy az időről időre felbukkanó Bukta Imre. Elsősorban ezen grafikusként ismert művészek, ezekben az évtizedekben kerülnek kapcsolatba az Alkotóház Grafikai Műhelyével, illetve az Országos Grafikai Biennálékön át a Miskolci Galériával, s alakult ki szoros kapcsolatuk a város képzőművészeti életével.

Négyesi Ádám:
K_RV_ JÓ I.

Az évek előre haladásával azonban az országos művészetben is változások kezdődtek. Új sorozatok indultak, s lassú átalakulás zajlott le, s a pályájukban mindinkább elismert, sikeressé váló művészek egyre inkább távol maradtak. Mindezek következtében ismét változás elé nézett a kiállítást szervező intézmény. A miskolci Tárlat életében ezt a fordulatot az 1980-as évek első fele hozta meg. Leszűkült az országos művészek köre, s elsősorban az észak-magyarországi régióban dolgozó művészek bemutatására helyezte a hangsúlyt 1984-től. Ennél jelentősebb volt ugyanakkor az a szándék, hogy az amatőr művészek számára is teret engedjen, s megjelenési lehetőséget kínált a Borsodi Amatőr Képzőművész Stúdió nagyszámú tagja részére, akiknek korábban nem adatott hasonló bemutatkozási fórum. Ezzel a lépéssel a Miskolci Galéria olyan művészcsoportot tudott megszólítani, akik azóta is elkötelezettek a rendezvény iránt, s 16 alkotója azóta is szinte állandó résztvevője, kiállító művésze a Téli Tárlatoknak. Művészetüket elsősorban a valóság reálisabb leképezése, a hagyományokhoz való erősebb ragaszkodás jellemzi. Az újítással teret nyitottak a regionális művészet bár változatosabb, de mélyebb megismerésére. Mellettük megjelent a kiállításokon az Alkotóházban dolgozó művészek egy új generációja is, így például Eszik Alajos, Kőnig Frigyes.⁸ Jelenlétük azonban folyamatosan csökkent, s a miskolci Téli Tárlatot is érintette az 1980-as évek végén meginduló társadalmi változás, valamint az 1989-ben bekövetkező politikai rendszerváltozás.

A következő két évben rendezett tárlatokon jelentősen visszaesett a kiállító művészek száma, s szinte csak a helyi és a régióban élő művészek lelkesedése tartotta életben a Téli Tárlatot. Ezt követően azonban ismét erősödni tudott a rendezvény. Felnőtt ugyanakkor egy fiatal művészgeneráció, akinek bár megmaradt a kötődése a városhoz, kilépett az országos és nemzetközi művészeti életbe.

Megváltozott folyamat figyelhető tehát meg a Téli Tárlaton kiállító művészek tekintetében. Míg a korábbi évtizedekben hol meghívásra, hol az Alkotóház révén a Miskolci Galériával szorosabb kapcsolatban álló, országosan ismert művészek alkotásai hozták a városba a nemzetközi és hazai aktuális művészeti trendeket, addig az elmúlt két évtizedben inkább a régióban élő, azonban országosan ismert művészek képviselik ezt a területet.

A további jelentős változást a korábbi bírálati rendszer, a lassan teljesen eltűnő országos zsűrizés megszűnése jelentette, amellyel kitértek a kiállítások kapui a professzionális képzőművészek mellett az amatőr művészek előtt is. A Téli Tárlatra meghívott művészettörténészekből és művészekből álló zsűri lett az egyedüli mérce, amely alapján a munkák szakmai tagságtól függetlenül részesei lehetnek a rendezvénynek. Az 1990-es évek óta, a korábbi művészeti struktúrák, intézmények megszűnésével, ma már az amatőr körök tagjai is sokkal szabadabban pályázhatnak.

Az 1990-es évekre körvonalazódik a kiállító művészek három különböző csoportja, amely a mai napig jellemzi a Téli Tárlat struktúráját. Nagy hangsúlyt kapnak a helyi, városban élő művészek, köztük professzionális és a művészetet második hivatásul választókkal, de jelen vannak a városhoz életük, munkásságuk által hol szorosabb, hol lazább szállal kötődő alkotók, s végül azok a fiatal, pályakezdő művészek, akik a Téli Tárlaton, vagy épp más városokban hasonló alapokon szerveződő kiállításokon mutatkoznak be első alkalmuk egyikén.

Mára sokat változott a művészek köre. Lassan a nagy mesterek, a kiállítás-sorozatokot életre hívó, s azokon rendszeresen kiállító ismert művészek (Barczy Pál, Csabai Kálmán, Feledy Gyula, Korkos Jenő, Kunt Ernő, Lenkey Zoltán, Lukovszky László, Mazsaroff Miklós, Pető János, Seres János, Tellingner István, Zsignár István) mellett felnőttek a fiatalabb korosztályok. Észrevétlenül végbement egy generációs váltás, s már szinte alig maradt néhány

képviselője e korszaknak. Pataki János és Máger Ágnes még azon művészek közé tartozik, akik aktív résztvevői a Téli Tárlatoknak, és részesei voltak az első kiállításoknak is. Az 1970-es években költözött a városba egy fiatalabb nemzedék, akik hamarosan szintén aktív kiállító művészei lettek a Téli Tárlatoknak. Ekkor jelentkezik többek között Szanyi Péter, Varga Éva, Józsay Zsolt, majd Drozsnik István.

Ezzel párhuzamosan az Alkotóházban dolgozó művészek körében is változás történt. A korábban a kiállításokon megjelenő, a kortárs művészek meghatározó irányait képviselő művészek helyét felváltották az Alkotóházban és a kiállításokra időről időre visszatérő az 1970–80-as évektől a Miskolci Galériában megforduló művészek (feLugossy László, Eszik Alajos, Lévy Jenő, Madácsy István, Pásztor Gábor, Pinczehelyi Sándor, Püspöky István, Rácmolnár Sándor, stb.) munkái, akik ismét újabb, friss szemléletet hoztak magukkal. E művészek köre ugyanakkor talán még szorosabban kapcsolódik az Országos Grafikai Triennálékhoz, ahol lassan a gerincét jelentik a sokszorosított grafika itt megjelenő színterének.

De ugyanígy állandó résztvevői a nagy mesterek szárnyai alatt felnövő, rajztanári, oktatói pályát választó művészek is. Itt kell megemlíteni Seres János és Papp László ma is aktívan alkotó tanítványai közül elsőként Rézművesné Nagy Ildikót, aki maga is rajztanárok sorát támogatta munkájában hosszú évtizedeken keresztül. Az 1970-es években kezdő, majd az 1980-as évek második felétől, 1990-es évektől a kiállításokon is rendszeresen részt vevő művésztanárok (F. Balogh Erzsébet, Homonna György, F. Pollner Erika, Fábíán Katalin, Törő Irén), s a következő generáció, Aranyosi Zsuzsanna, J. Szalay Edit, Orosz Csaba vagy Pál Pető János. Ezen művésztanárok tanítványai pedig az 1990-es, 2000-es évek elején már szintén megjelennek a Téli Tárlatokon, s többen szintén e kettős művésztanári életet választják (Dunai Beáta, Horváth Kinga, Lenkey-Tóth Péter, Lukács Róbert, Varsányi Emília).

Bár az idősebb, Miskolc képzőművészeti életének kialakításában meghatározó szerepet játszó művészgeneráció lassan csak a fiatalabb művészek emlékezetében él, örökségük a Téli Tárlatok során mégis nyomon követhető. Ezen mesterek, s velük együtt a művésztanárok indították útjukra a fiatal művészek azon generációját, akiknek a kétezres években indult nemzedékéből többen is az elmúlt évek, évtizedek alatt országosan ismertté nőttek ki magukat (Szabó Virág, Sütő Róbert, Lenkey-Tóth Péter, Horváth Kinga, Batykó Róbert, Bánki Ákos, Braun András).

Nemcsak emiatt izgalmasak azonban az itt megjelenő alkotások. A művészek műfaji, technikai változatossága mellett a művészetek iránt érdeklődők számos modern és kortárs irányzattal találkozhatnak, megtapasztalva a művészet azon változékonyságát, folyamatos átalakulását, új irányokat kereső törekvéseit, amelyek annyira gazdaggá képesek tenni e tárlatokat. Továbbra is gazdag a posztimpreszionista, expresszionista, illetve a realizmusra épülő művészeti irányzatokból merítő munkák száma. Ezt egészítik ki a 20. század végén megjelenő nonfiguratív, illetve konceptualista stílusáramlatokból kiinduló alkotások, amelyet elsősorban a fiatal, pályájuk elején járó művészek képviselnek. Anyagok, stílusok, kifejezési formák sokasága jelentkezik, amelyek minden évben képesek valami újat nyújtani a látogatóknak, a rendszeresen visszatérő érdeklődőknek. Hol elvont, absztrakt megfogalmazással, hol líraibb, vagy épp realista stílusban. Mind újabb témák bukkannak fel, s gyakran a korszakra, társadalmi eseményekre reflektáló alkotások sem hiányoznak a palettáról.

Mindezek szemléletváltást is tükröznek, amely mentén a művészeti kiállítás-sorozatok jelentős alakuláson mentek át az eltelt két évtized alatt. Hol az országos seregszemlék, hol azoknak leszűkített, tematikus területe került előtérbe, hol regionális, földrajzi alapok mentén kristályosodtak ki új irányvonalak.

Szinte minden jelentősebb város szervez évente vagy kétévente olyan seregszemlét, amely a város, szűkebb környezete, vagy a városhoz kötődő művészek legutolsó éveiben készült munkáiból nyújt áttekintést. Ezzel kettős feladatot képesek a kiállítások megvalósítani. Bemutatják az adott városban élő, dolgozó, jól ismert művészeket és munkáikat, miközben párhuzamba, vagy épp ellenkezőleg, szembeállítják azokat „távolabbi”, országosan ismert, a nemzetközi vagy épp hazai, meghatározó irányzatokat képviselő művészek munkáival. Olyan párbeszéd alakul ki így, „amely a jobb szó híján helyinek mondható vagy a közelben született művek és az ide máshonnan meghívott alkotások szembesítéséből következik.”⁹

Ezek, a különböző évszakokban megrendezésre kerülő kiállítás-sorozatok jó keresztmetszetét adják a kortárs művészetnek, mindenféle technikai, műfaji megkötés nélkül. Festmények, grafikák, szobrok, helyi és az ország más pontjairól érkező művészek munkái sorakoznak a falakon. Erősítik egymást, és elgondolkozásra készítetik mind a szemlélődőt, mind a művészt mindarról, amit a kortárs művészet e seregszemléje a néző elé tár.

Végigtekintve a Téli Tárlat elmúlt, lassan fél évszázados történetén, egyfajta korrajz is kibontakozik előttünk. A város meghatározó művészei, akik útjára indították a 20. század második felében a miskolci művészet új irányait, s mindazok, akik ismeretségeik, baráti kapcsolataik által ösztönözve voltak munkáik bemutatására, együttesen rajzolják meg Miskolc helyét és szerepét a művészet „térképén.” Olyan összehasonlítási alapot kínálnak, amelynek fényében elhelyezhetők a szűkebb környezetben alkotó művészek munkái egy országos művészeti tendenciában is.

Thomas Kuhn a tudományos paradigmák vizsgálata kapcsán fogalmazta meg azt a nézetét, amely szerint, az egy-egy tudományterületen kialakuló elméletek időről időre folyamatosan változnak, átalakulnak. A tudósok magukévá tesznek egy-egy elméletet, amely meghatározza, kijelöli a gondolkodás aktuális irányát. Azonban minél tovább haladnak az úton, annál több kérdés merül fel, amelyek megválaszolásával gyakran új irányok, új elméletek születnek. A művészet nyelvére is le lehet fordítani ezt a gondolatot. Ahogy a művészek megismernek különböző művészeti gondolatokat, legyen az technikán, témán, stílusbeli kérdéseken alapuló, egyúttal újra is teremtik önmagukban, amellyel megváltoztatják, személyiségük szerint átalakítják, s ezzel megteremtik saját művészeti felfogásukat. Munkásságuk nem a megelőző korok szolgái utánzására irányul ettől kezdve, hanem valami újat teremtenek, szintézisét saját személyiségüknek és a korábbi stílusirányzatoknak. S attól függően, mennyire bátran nyúlnak az újítás szelleméhez, megteremthetnek számos irányt, stílust, vagy épp feldolgozhatnak technikai, témabeli változatokat. Hol nagyobb hatású alkotásokat teremtve, hol saját identitásuk, képességeik mentén egyéni fogalmazásmódokat. E folyamat állandóan jelen van a kortárs művészetben és a művészeknek a művészetről, alkotásról való gondolkodásában.

Ezek a regionális, a kortárs művészet jelenlegi áramlatait is bemutató kiállítások épp ezért jelentenek izgalmas helyszínt, ahol egyszerre lehet e stílusbeli pluralizmust a maga teljességében megfigyelni a kevésbé bátraktól, a legmerészebbekig bezárólag.

Az 1970-es évektől kezdve a Téli Tárlatok és a Miskolci Országos Grafikai Biennálé két nagy sorozata határozta meg a Miskolci Galéria fő rendezvényeit, s évente váltakozva szervezte és várta a városba a művészek különböző csoportjait. A két sorozat mind a mai napig fontos kiállításai a városnak és a Galériának egyaránt, amelyek közül az elmúlt években Biennáléből Triennálévá váló grafikai kiállítás 2017-ben 27., míg a Téli Tárlat 2016 decemberében 23. alkalommal nyitja kapuit az érdeklődők előtt.

Jegyzetek

1 1962-ben indult útjára a Szegedi Nyári Tárlat és az 1980-as években megszűnt Balatoni Nyári Tárlat, majd az évtized végén a Debreceni Nyári Tárlat és a Salgótarjáni Tavasz Tárlat.

2 Magyarország a XX. században. Szerkesztette: Kollega Tarsoly István. Babits Kiadó, Szekszárd, 1996–2000. III. kötet, 39. o.

3 Üzenet a jövőnek. Interjú Feledy Gyulával. Herman Ottó Múzeum – Miskolci Galéria Adattár

4 MG 1961. Vati József levele Rozványi Márta osztályvezetőnek, 1960. november 15.

5 Ceglédy meghívására: Martyn Ferenc; Lenkey Zoltán meghívásával: Kondor Béla, Lachner László, Pásztor Gábor, Gerzson Pál, Szabó Zoltán, Papachristos Andreas; Csabai Kálmán meghívásával: Bernáth Aurél, Domanovszky Endre, Barta László, Kerényi Jenő; Feledy Gyula meghívásával: Barcsay Jenő, Hincz Gyula, Bálint Endre, Vig Tamás, Varga Imre; Seres János meghívásával: Kmetty János, Szurcsik János, Somogyi József, Kiss Nagy András, Kiss István; Varga Miklós meghívásával: Vilt Tibor, Laborcz Ferenc, Várady Sándor, Mészáros Dezső; Baczi Pál meghívásával: Németh Mihály, valamint Asszonyi Tamás, Csohány Kálmán, Kokas Ignác, Kovács Ferenc. Herman Ottó Múzeum – Miskolci Galéria Adattár

6 Seres János meghívó levele a művészeknek. 1970. augusztus. 13. In: Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének iratai. 131/1970. Herman Ottó Múzeum – Miskolci Galéria Adattár

7 Magyar Képzőművészek Szövetsége Észak-Magyarországi Területi Szervezetének jelentése az 1970-es évről. 1971. Herman Ottó Múzeum – Miskolci Galéria Adattár

8 Dusza Éva: Bevezető. In: VIII. Miskolci Téli Tárlat. Miskolc, 1984.

9 Szabó György: Bevezető. In: I. Téli Tárlat, Miskolc, 1970.

Rézművesné Nagy Ildikó: Vízpart

Lipkovich Péter: Szimuláció II.

Borgó: Amor

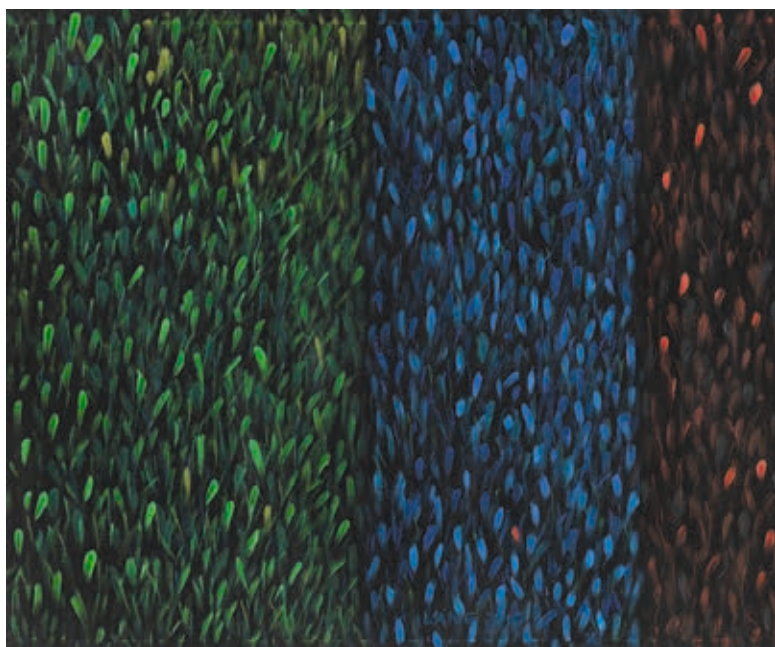

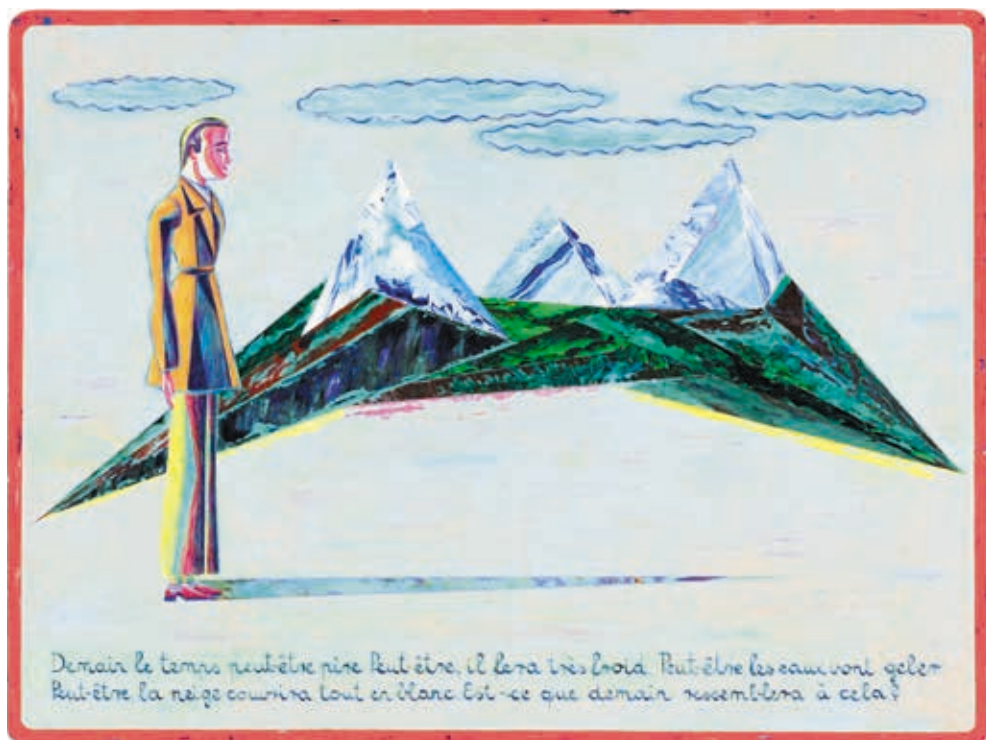
Sáfár Kitti:
Szublimál III.

Lukács Róbert:
Művész
asztronauta
(A.L. fotója
alapján)

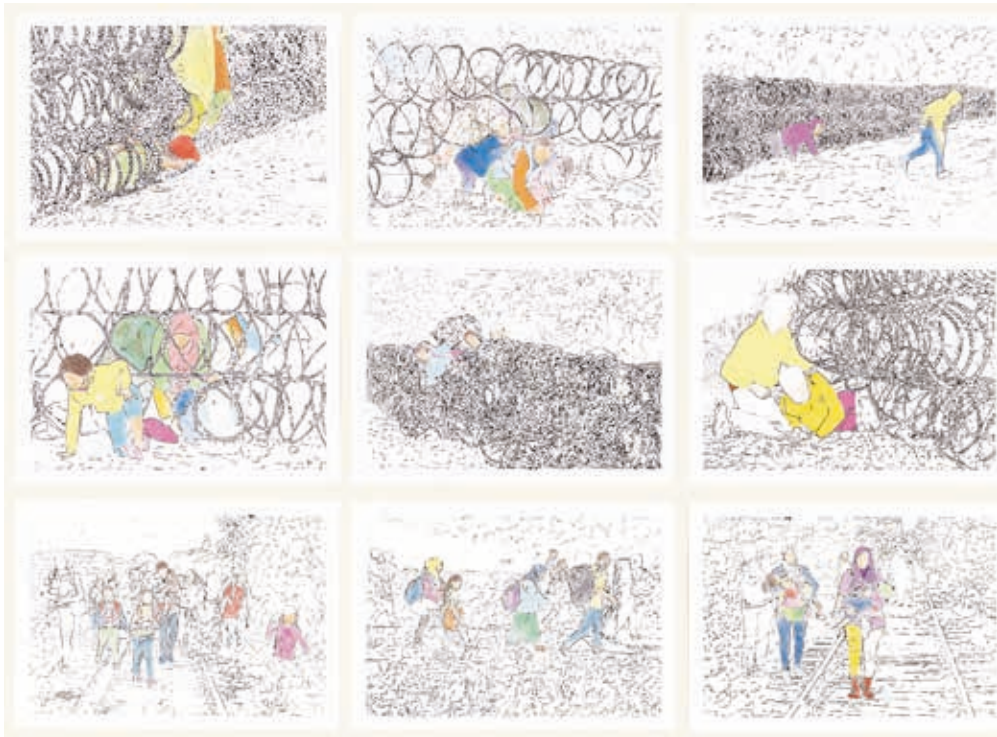
Láng Eszter:
Entrópia II.

Rácmolnár Sándor: Demain

Holnapra az időjárás lehet, hogy rosszabbra fordul. Talán nagyon hideg lesz. Lehet, hogy az összes víz jéggé változik. Talán a hó is leesik és mindent fehérré tesz. Olyan lesz a holnap, mint ez?

Birkás Babet: Vándorlás színező

Stark István: Instabil táj

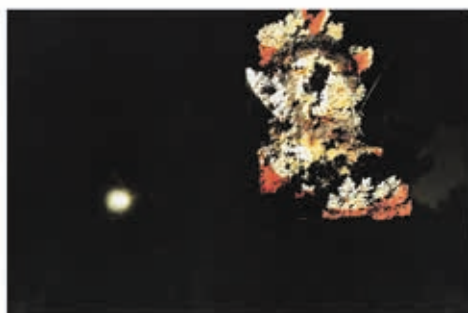

Kovács Nikolett:
Epidermolysis

Repászki Béla:
Egyre inkább odább

Bazsik Anna: Házi áldás

Zelena Veronika:
Színek és gesztusok I.

Dombovári Ágnes:
Cím nélkül 1-2-3.

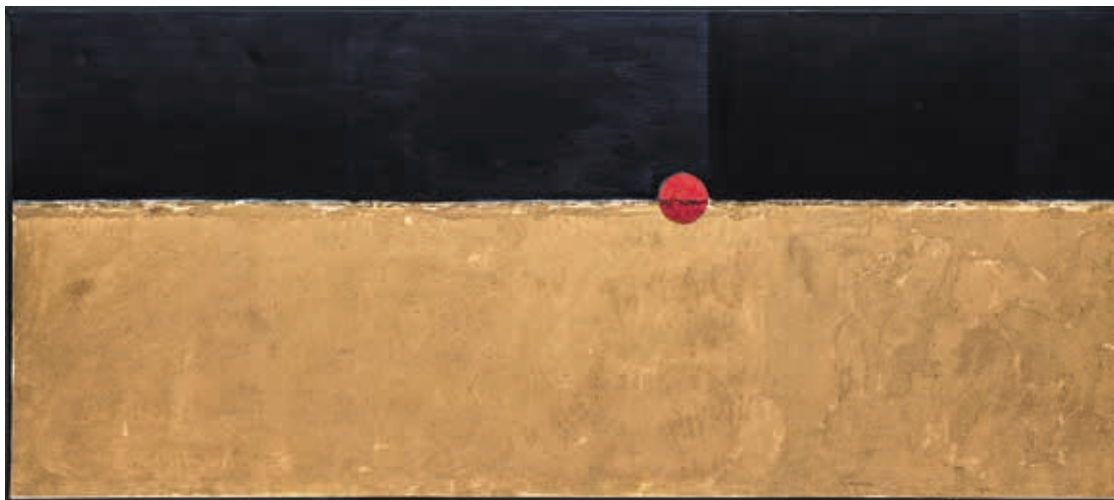
Sütő Róbert:
Dual A

Orosz Csaba:
2. Létállapotok II.

F. Balogh Erzsébet: Vihar II.

Homonna György: Góré tanyai naplemente

Seres László: Miami 21.

